

A MI ÚJSÁG ? UNK

Általános Iskola Hantos

2003. március

Ady Endre: Márciusban Részlet

Márciusban öröm és kedv
Árad szét a földtekén,
Márciusban minden zöldül,
Fű, fa virág, rét, remény.

Újságunk a

támogatásával jelenik meg.

LÁTOGATÁS az idén 103. évét betöltő Bartos Istvánnénál

Bartos néni egyik szakkörösünk, Hangyál Angéla dédnagymamája. Tőle tudtuk meg, hogy ne aggódjunk a riportkészítés miatt, nemhogy zavarnánk, de határozottan örülne Rozika néni, ha csapatostul felkeresnénk. Így március 3-án valósággal bevonultunk hozzá. Vele élő lánya, Marika néni fogadott bennünket süteménnyel meg üdítővel, és vezette ki közénk a szobából az érdeklődő, mosolygós „Dédit”. Eltelt egy kis idő, amíg kiderült, melyik iskolás kinek a gyereke, unokája. Azt is összeszámoltuk, hogy az 1900. augusztus 8-án Nagylángon született Bartos néni leszármazottja 5 lányától 21 unokája, 54 dédunokája, 36 ükunokája. 1961 óta özvegy, 1976 óta lakik együtt legfiatalabb lányával. Aztán jöttek a kérdések:

- *Milyen volt a gyermekkor?*

- Az én apám egy évnél tovább nem szolgált egy uraságnál se, így hurcolkodtunk minden évben. Akkor egyik pusztát a másikat érte. Annyi helyen laktunk, el se tudom mondani. Pettend, Kápolnásnyék, Pákozd, Pázmánd, itt egyik kis testvéremet keresztelték.

- *Járt iskolába?*

- Persze. 3 évig. Azután már nem, mert menni kellett dolgozni. Ami konvenciót mértek, kevés volt, nem volt elég egy negyedévre. Éppen Szentivánra mentünk cselédnek, 3-4 család lakott egy szobában, mikor az egy évvel idősebb testvéremmel (én voltam a második) már eljártunk répát egyelni, kukoricát, krumplit, szőlőt kapálni. Ősszel meg szedtük a babot, a kukoricát. Mikor hazamentünk, vettük a vödörket, indultunk vízért. Messze volt a kút, édesanyáknak meg kellett hordani a mosóvizet, meg az állatoknak is. Sok munka volt. Egyőnk erre, a másik amarra ment. Mikor 14 éves körüli voltam, akkor elmentem szolgálni az egyik pusztára az urasághoz. A grófnak a birtokából vettek ki, ott voltak gazdatisztek, voltak béresek, kocsisok, kanászok, csírások, mindenféle. A konyhán voltam, előbb mosogató, aztán szobaleány. Az szerettem lenni, mert nem sok munkám volt. Reggel felkeltem, kitakarítottam a lakást, mire az urak fölkeltek,

bevittem a reggelit, 10-kor a tízórait, 2-kor az ebédet, 4-5 óra körül az uzsonnát, 8-9 órakor a vacsorát, aztán meg mindig kivittem az edényt. Néha ablakot kellett pucolni. Ha valaki jött, bejelenteni az uraságnak, hogy ki keresi. A gróf is szokott kijárni az erdei kastélyába, volt, hogy ottmaradt ebédre, akkor oda is kimentünk felszolgálni. Mert nem egyedül jött, voltak többen, annak mindnek enni kellett adni.

Volt szeszgyár is, főzték a pálinkát, annyi részeg ember szokott lenni, most is sok van, de akkor még több volt.

Mi leányok meg összefogtunk, volt 3-4 banda leány, a legöregebbek 20 évesek, 14-15 a másik, a legkisebbek meg olyan 10 körüliek. Nagy pusztát volt, sok leány volt. Együtt szoktunk dolgozni. Vasárnap meg elmentünk a rétre, ott játszottunk, Lánc, lánc, eszterláncot, meg ilyeneket. Táncoltunk, eljártunk a bálba. Lakodalom meg sok volt. Ma már nincs annyi, mert

minden drága. Akkor nem volt olyan drágaság, a 14-es háború idején se. Akinek egy kis tehetsége volt, az tartott disznót, tehenet, tudott betakarítani neki ennivalót. Kukoricánk volt egy hold, azt leszedtük, elég volt mindig a disznónak. Akkor nem adtak mindennek kukoricát, a tyúkok is ocsút kaptak.

Egyszer az asszonnyal meg a két lányával elmentünk Pestre, mert ott tanult a legkisebb fiuk. Akkor láttam a Horthy Miklóst a kíséretével vonulni le a hídról meg végig az utcán. A harmadik emeletről néztük.

- *Mikor ment férjhez?*

- 1922. január 22-én. Nem is tudtam, mi a férjhezmenés. Azt mondtam, nem is megyek férjhez soha. Volt olyan, aki el akart venni, de nem mentem hozzá. Később a szememre is vetette, hogy miattam rontotta el az életét. A férjemet a rokonságon keresztül ismertem meg. Mikor hazajött a katonaságtól, az apja se élt meg az anyja se, egy leánytestvére volt, 14 éves, azt elvitte egy gazdag paraszt Mezőszilasra. Ez meg szegény eljött az apja testvéréhez, az meg édesanyámnak volt rokona. Rábeszéltek, hogy menjek hozzá, anyja sincs, apja sincs, senkije sincs. Hát hozzámentem. De nem tudtam én semmit, azt se, hogyan lesz a gyerek. Nem mondtak nekünk ezekről semmit. Volt, aki a másiktól hallott valamit, de velem együtt sokan semmit. Mikor nagylányok lettünk, megijedtünk, a néném is elásta a ruháját a földbe, édesanyánknak se mert szólni. Sok minden megtörtént. Ezek a kislányok már mindent tudnak.

Asszonyként aztán még többet kellett dolgozni. Eljártam az urasághoz mosni, vasalni, nyáron virágot öntözni. Nekem 5 lányom volt, etetni, öltöztetni kellett őket. Az ő korukban már komolyabban vették az iskolát. Tanultak színdarabot is. Az öregebbik lányom játszott egyben Sárosdon a vendéglőben, akkor Jakabon laktunk. A gyárvezető volt a szerepben a párja. Az aztán el akarta venni, jó sora lett volna, de nem ment hozzá, mert mit szól a nép. Hozzáment egy cselédhez, aztán mikor meghalt, 9 gyereket hagyott hátra.

Nagyon sok rossz volt, olyan, hogy nincsen, de a jóistenben mindig bíztam, elmegyek dolgozni, és majd lesz. Aratni, markot szedni, mikor kiütött a háború, fölmenni a kazal tetejére, a masinát (cséplőgép) etetni. De sokat dolgoztunk, aztán otthon is mindent meg kellett csinálni.

- *Mikor jöttek ide Hantosra?*

- 48-ban. Akkor épültek azok a házak, amiket a nagycsaládosoknak építettek.

Marika néni besegít:

- Az állam építette azt a 9 házat a Kossuth utcában. Nagycsaládosokat szedtek össze, úgy húzták a cédulát, aztán amelyiket húzták, azt a házat kapták. Hantosról, Kishantosról, Világosból. Nekünk csak be kellett költözni. Előtte Világosban laktunk, én voltam a legkisebb, 12 éves, amikor a háború volt. A leányok már mind szolgáltak az intézőnél.

Bartos néni visszavette a szót:

- Aztán mentek a napok egymás után, hol így, hol úgy. Mikor már nem voltak urak, akkor mehetett mindenki, úgy boldogult, ahogy tudott. Volt, aki többre vitte, volt, aki nagyon szegényen élt.

- *Volt már ilyen nagy tél?*

- Még nagyobb! 30-35 fok hideg volt. Akkora havak, úgy kellett kiásni az ajtót, hogy ki tudjunk jönni. Megfagytak az emberek. Elhajtották a bikákat a vasútra Lepsénybe, hideg, hó meg szél volt, ittak, volt aki a fába kapaszkodott, és ott állva megfagyott.

- *Mit csinál egész nap?*

- Semmit se. Nem tudok semmit csinálni. Kidolgoztam én már magam.

Vigasztaljuk, hogy megjön a jó idő, újra kimehet a kertbe, hiszen tavaly nyáron is kapálgatott. Mesél az unokavejéről meg a családjáról, a mi nagyszüleinkről, dédszüleinkről, csupa kedves emlék, vidám a hangja, mosolyog a szeme. Csak akkor lesz mérges, mikor eszébe jut, hogyan lőtték agyon 16 disznóját száj- és körömfájás miatt. Pedig abból régen kigyógyultak az állatok, mondja. Azt is nehezményezi, hogy a rokonság már nem tartja úgy a kapcsolatot, mint régen. Nem kíváncsiak az emberek egymásra. Lánya elmondja, hogy nagyon szereti, ha jön

valaki látogatni, az is elég, ha csak benéznek. A tévét nem szereti nézni, annyi rosszat mutatnak, látott ő abból már eleget.

Végül megkérdeztük, mit kívánna, ha lehetne.

- Örülök, hogy eljöttetek. Éljétek meg egészségben ti is ezt a sok évet! Dolgozzatok, mert különben nem lesz semmitek!

- Hát előbb tanuljanak, aztán tudnak munkát keresni – szól közbe Marika néni.

A magnókazetta megtelt, kis nógatás után a süteményestálak is kiürültek. Jó egészséget kívánva megköszöntük az interjút, amit majd az újságunkban elolvashat, mint minden eddigit, szemüveg nélkül!

A beszélgetés során nagyon sok hantosiról esett szó, akik már nem tudnak mesélni nekünk. Tudnak viszont a gyerekeik, rokonaik, ismerőseik. Mindenki élete egy külön regény, az előző korszakok más-más tükre. A szakkörösök most is sok - éppen csak említett - dolognak kérdeztek utána. Sokszor az olvasottak idézik fel egyesekben az emlékeket, amelyeket amúgy már szinte elfelejtettek. Kérdezzünk, amíg van kitől! Mindenkihez nem tudunk csoportosan elmenni, de a családi mesélések még érdekesebbek, hiszen személyesen kötődünk a „szereplők”-höz. Aki különösen érdekeset hall, az szóljon, közkinccsé tesszük, ha a mesélő is úgy akarja.

Parádi Lászlóné, Ica néni festménye

Mit kellene még feltalálni?

A felsősök válaszaiból a következő derült ki:

1. időutazó gép	6 fő
2. mindent gyógyító gép vagy szer	5 fő
3. rák elleni gyógyszer	4 fő
4. fiatalító szer, élet lehetősége más bolygón vagy a világűrben	3 fő
5. gyerek-valóságshow, vízzel működő autó	2 fő

Egy-egy diák írta a következőket:

Kerék és kipufogó nélküli autó, sokszorosító gép, sok szállás a hajléktalanoknak, halhatatlanság, gyerekcigi, ingyenautó és ingyenjogosítvány, ránézésre tudható tananyag, automatikus konyha, tekerős szánkó, időjárás-szabályozó, fénysebességgel közlekedő úrhajó, öntisztuló pelenka, szérum, amivel az emberek elégedetté válnának önmagukkal.

Decembri számunkban megpróbáltuk képverssel idevarázsolni a havat. Az elmúlt időszakot látva felmerült bennünk: lehet, hogy csodákra képes az újságunk? Teszünk még egy próbát, Takács Angelika festményével hátha sikerül elűznünk a telet. (Jó, tudjuk, hogy márciusban ez már nem igazán csoda.)

FARSANG 2003

1848. március 15.

Vörösmarty Mihály

A GUTTENBERG-ALBUMBA
Részlet

...

Majd ha világosság terjed ki keletre nyugatról
És áldozni tudó szív nemesíti az észet;

Majd ha tanácsot tart a föld népsége magával
És eget ostromló hangokon összekiált,
S a zajból egy szó válik ki dörögve: "igazság!"
S e rég várt követét végre leküldi az ég:
Az lesz csak méltó diadal számodra, nevedhez
Méltó emlékjelt akkoron ád a világ.

1839. szeptember 5. előtt

Mit jelent a szó: szabadság?

Tavaly a diákok, most szüleik, nagyszüleik válaszoltak:

A többségnek a szabadságról a béke jut eszébe, nincs háború, és nem is kell tőle tartani.

Majdnem ennyien említették azt, hogy nincsenek kööttségek, nem függ az ember másoktól, maga dönthet a sorsa felől.

Szabad országot, nemzeti függetlenséget hárman értenek alatta.

Van, akinek a boldogsággal egyenlő,

van, akinek azzal, hogy nem kell félnie, nem alázhatják meg, embernek érezheti magát,

szabadon választhatja meg, hol dolgozzon,

elmondhassa a véleményét.

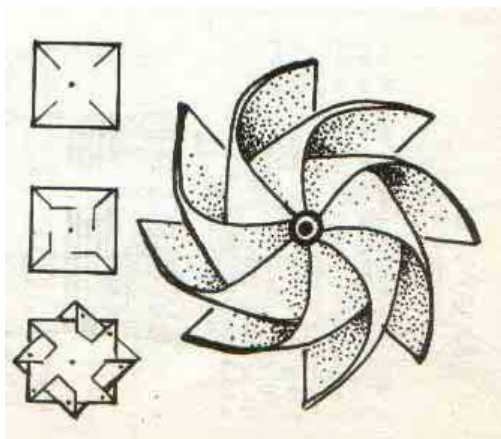
Többeknek a pihenés, a hétvége, az ünnep jutott eszébe a szóról, hogy itthon lehetnek a gyerekeikkel.

Egy nagymama szerint a szabadság a legjobb dolog a világon.

ÜGYESKEDJ!

„Tavaszi szél vizet áraszt”, mondja a dal. De arra is jó, hogy színes papírforgókat pörgessen. Az egyszerűbbet már a kisebbek is meg tudják csinálni, most a dupla forgó elkészítéséhez adunk rajzos magyarázatot. Ennek alapja két azonos méretű négyzet. Lehetőleg mindkét oldaluk színes legyen, mert a visszahajló oldalak is látszanak. A négyzeteket az ábra szerint kell bevágni. Az egyiket úgy, mint a hagyományos forgót: az átlók metszéspontja irányába, háromnegyed mélységig. A másiknak a bevágása a csúcsok és a metszéspont közötti távolság feléig terjed, onnan pedig a négyzet oldalával párhuzamosan halad az oldalfelező merőlegesek vonaláig. A két előkészített négyzetet az ábra szerint kell egymásra helyezni, majd összefűzni. Egyetlen gombostűvel kell összetűzni a behajló csücsköket. Előbb a belső, majd a külső sarkokat hajlítsuk középre, aztán szúrjuk át a gombostűvel, amire már egy keménypapírból készült körlapocskát húztunk. A gombostűt rögzítsük a hurkapálcára. Ajánlatos a forgó hátsó oldalára kartonpapírból körlapot ragasztani, hogy tartása legyen, ne hajlítsa hátra a szél.

MI TÖRTÉNT MÁRCIUSBAN?

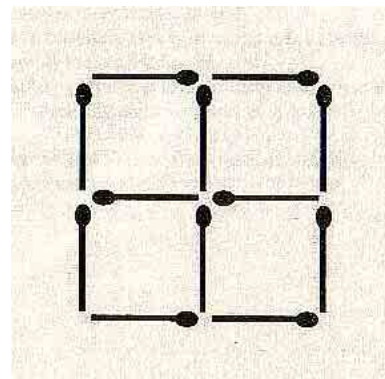
- 1-jén, 1924-ben Walt Disney *Alice egy napja a tengeren* címmel először mutat be rajzfilmet.
1985-ben a gyermekgondozási díj bevezetése Magyarországon.
- 2-án, 1972-ben startol az amerikai Pioneer-10 űrszonda, amelynek burkolatán üzenet található Földön kívüli intelligens lények számára.
- 5-én, 1996-ban a világ legjobb fehérbora kitüntető címet nyeri el az Egyesült Államokban az 1972-es, hatputtonyos tokaji aszú.
- 8-án, 1857-ben New Yorkban 400 ezer textil- és konfekcióipari munkásnő sztrájkol béregyenlőségért és a munkaidő csökkentéséért.
- 15-én, i. e. 44-ben a köztársaságpárti összeesküvők Brutus és Cassius vezetésével meggyilkolják Rómában az egyeduralomra törő Gaius Julius Caesart.
1848-ban Pesten győz a forradalom, a márciusi fiatalok cenzúra nélkül kinyomtatják Petőfi *Nemzeti dal* című költeményét és a 12 pontot.
- 20-án, 1912-ben megnyílik a budapesti Állatkert.
- 22-én, 1442-ben Hunyadi János nándorfehérvári győzelme.
- 30-án, 1867-ben az Egyesült Államok 7,2 millió dollárért megvásárolja Alaszkát Oroszországtól.

TÖRD A FEJED!

Róka Sándor GYUFAREJTVÉNYEK című könyvéből

1. Vegyél el 2 szál gyufát úgy, hogy az ábrán 2 négyzet legyen!
2. Helyezz át 3 szál gyufát úgy, hogy az ábrán 3 négyzet legyen!
3. Helyezz át 2 szál gyufát úgy, hogy az ábrán 7 négyzet legyen!

A megfejtéseket a következő számban közöljük.

Újfalusi Márk 1. o.

Ménesi Róbert 3. o.

Sporthírek

Királykidobó

1.-2. osztály lány:	0:3
1.-2. osztály fiú:	1:3
3.-4. osztály lány:	0:3
3.-4. osztály fiú:	1:3
5.-6. osztály lány:	1:3
5.-6. osztály fiú:	2:3
7.-8. osztály lány:	3:0
7.-8. osztály fiú:	0:0

Teremfoci

1.-2. osztály lány:	0:3
1.-2. osztály fiú:	0:0
3.-4. osztály lány:	2:0
3.-4. osztály fiú:	0:0
5.-6. osztály lány:	2:3
5.-6. osztály fiú:	2:7
7.-8. osztály lány:	1:2
7.-8. osztály fiú:	2:4

HANTOSI DIÁKSZÁJ

A Pál utcai fiúk

- Miért nem lett végül a grund a Pál utcai fiúké?
- Mert ellopták.

A Pásztorok einsteint csináltak a múzeumkertben.

A vörösingések a Pál utcai kapun, a parasztok a Mária utcai kapun mentek be.

- Ki volt az a 3 Pál utcai fiú, aki este titokban meglátogatta a vörösingéseket?
- Nemecek, Boka, Tutajos.

Egri csillagok

Két gyermek fürdött a patakban, de nem illettek össze, mert az egyik fiú volt a másik meglány.

Akkor Gergely szép lassan nyugodtan előresietett.

Miklós diák elterelte a törököket Éváról.

A harc sokáig tartott, de hamar vége is lett.

- Végül miért mentek el a törökök Eger vára alól?
- Mert tudomásul vették, hogy már el van foglalva.

Egyéb

- Mi a dráma?
- A dráma az, ha valami nem várt történik, és ilyenkor a szereplők nagyon feldúltak.
- Miről ír Petőfi A XIX. század költői című versében?
- Hogy a költők hivatása nehéz dolog, és tele van ars poétikával.

Petőfi életrajzából:

„Első jelentős műve a Hári János volt. ... 1848. március 15-én halt meg a mohácsi csatában.”

Egy meséből: „Anikó az erdőben lát egy elefánt sírni. ...”

Kiadja a Hantosi Általános Iskola. Hantos, Köztársaság tér 3. 2434
Felelős szerkesztő: Gyömörei Barnáné Eng. sz.: 2.2.4./1338/2001.